

Marian Tadeusz Mencil

Komunistyczna Partia Chin – od XVIII Zjazdu KPCh do decyzji III i IV Plenum KC KPCh w najważniejszych obszarach polityki wewnętrznej państwa

Studia Gdańskie. Wizje i rzeczywistość 11, 207-224

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Marian Tadeusz Mencil*

Komunistyczna Partia Chin –
od XVIII Zjazdu KPCh
do decyzji III i IV Plenum KC KPCh
w najważniejszych obszarach
polityki wewnętrznej państwa

Komunistyczna Partia Chin w systemie politycznym Chińskiej Republiki Ludowej jest najważniejszym ośrodkiem decyzyjnym koncentrującym władzę w kilkusobowym Stałym Komitecie Biura Politycznego Komitetu Centralnego partii, a sekretarz generalny KPCh, tradycyjnie już, obejmuje stanowisko przewodniczącego ChRL i przewodniczącego Centralnej Komisji Wojskowej, zarówno działającej przy Komitecie Centralnym KPCh, jak również „bliźniaczej”, związanej z Ogólnochińskim Zgromadzeniem Przedstawicieli Ludowych i jego Stałym Komitetem. Także pozostali członkowie SK BP KC KPCh obejmują najważniejsze stanowiska w administracji państwowej, wojsku i OZPL¹. Zrozumiałe jest zatem zainteresowanie opinii społecznej, strategów politycznych, militarnych i gospodarczych odbywającymi się co pięć lat wyborami najwyższych władz partii, których scenę tworzy zjazd KPCh – także w przypadku ostatniego, XVIII Zjazdu KPCh. Tradycyjnie, nowo wybrane najwyższe władze partyjne i państwowe sprawują rządy przez dwie kadencje, zatem zmiany mają istotny wpływ na politykę państwa w kolejnym dziesięcioleciu. Każdy zjazd partii wnosi zmiany jakościowe oraz dotyczące kierunków polityki wewnętrznej i zagranicznej, realizowanej podczas kolejnej dekady.

Chiny zajęły istotne miejsce w systemie stosunków międzynarodowych. Od 2010 r. utrzymują drugą pozycję na świecie po Stanach Zjednoczonych pod wzglę-

* Dr Marian Tadeusz Mencil, Uniwersytet Gdański, Gdańsk
e-mail: jm04@o2.pl

¹ Szerzej w: I. Słomczyńska, *Procesy decyzyjne w ChRL*, [w:] *Chiny w stosunkach międzynarodowych*, red. K. Iwańczuk, A. Ziętek, Wydawnictwo UMCS, Lublin 2003, s. 18–34.

dem PKB i są także największym światowym eksporterem. Pozycję Państwa Środka sankcjonuje 30-letni, stały wzrost gospodarczy o bezprecedensowej skali, którego osiągnięte wskaźniki uprawniają Chiny, jak żaden inny kraj, do roli mocarstwa równoważącego pozycję USA.

XVIII Zjazd KPCh rozpoczął swoje obrady 8.11.2012 r. w warunkach tradycyjnie już podwyższonego reżimu bezpieczeństwa. Termin nie został wcześniej zapowiedziany, a chińskie władze podjęły szereg działań prewencyjnych, w tym ograniczenie dostępu do zachodnich stron internetowych. Z powszechnej sprzedaży wycofano nawet zabawkowe modele zdalnie sterowanych helikopterów i zakazano w stolicy lotowania gołębi oraz wydano nakaz stosowania w miejskich taksówkach blokad zabezpieczających przed otwarciem okien przez pasażerów, którzy mogliby rozpowszechniać tą drogą ulotki krytykujące partię². Zabroniono także puszczenia latawców. Podobnie jak w przeszłości – przed rozpoczęciem zjazdu oraz w jego trakcie, chińskie władze podjęły szereg zabiegów mających podnieść poziom bezpieczeństwa i zapewnić niezakłócone obrady najwyższych władz partii. Do stolicy wprowadzono dodatkowe jednostki milicji i innych służb bezpieczeństwa oraz 1,4 mln ochotników³.

Zjazd KPCh obradował w całkowitej tajemnicy, bez dostępu mediów i obserwatorów zagranicznych. Jedynie pierwszy dzień obrad był otwarty dla akredytowanych dziennikarzy, a referat sprawozdawczy wygłoszony przez ustępującego Hu Jintao transmitowała chińska telewizja. Kolejne dni kongresu odbyły się za zamkniętymi drzwiami⁴.

Wprowadzono ograniczenia w komunikowaniu się za pośrednictwem Internetu oraz w dostępie do wielu programów i stron internetowych uznanych przez chińskie władze za nielegalne. Internet w Chinach podlega permanentnej cenzurze, która zintensyfikowała działalność w okresie przed zjazdem i w jego trakcie. Ograniczenia dostępu do serwisów umożliwiających anonimowe łączenie się z Internetem znacznie utrudniły pracę zagranicznych dziennikarzy obserwujących bieżący rozwój sytuacji w kraju. Chińskie władze zaostrzyły represje wobec dysydentów, spośród których około 130 zatrzymano, ukarano aresztem domowym lub wydalono z Pekinu. W stolicy ograniczono ruch pojazdów, wyłączając szereg ulic z ruchu samochodowego. Niektóre ulice stały się niedostępne nawet dla ruchu pieszego. Zabroniono prowadzenia handlu obwoźnego w stolicy, a rozpoczęcie kongresu partii poprzedziła rezygnacja z wielu większych imprez o charakterze masowym, skierowanych do szerokiego grona odbiorców. Dotyczyło to m.in. międzynarodo-

² http://polish.ruvr.ru/2012_11_08/9396283/ (dostęp: 8.11.2012).

³ <http://www.naszdziennik.pl/wp/14564,zjazd-skorumpowanej-partii-chin.html> (dostęp: 9.11.2012).

⁴ http://polish.ruvr.ru/2012_11_09/9408529/ (dostęp: 12.11.2012).

wych targów branży bezpieczeństwa, targów energetyki wiatrowej czy międzynarodowego maratonu pekińskiego⁵.

W obradach XVIII Zjazdu uczestniczyło 2270 delegatów⁶ reprezentujących 83 mln członków partii rządzącej Chinami od 63 lat⁷, którzy ostatniego dnia kongresu, czyli 14.11.2012 r.⁸ dokonali wyboru nowego składu Komitetu Centralnego KPCh oraz członków Centralnej Komisji Dyscypliny⁹ – organu, któremu przyjdzie zmierzyć się z kolejnym wyzwaniem, czyli korupcją rozwijającą się powszechnie na wszystkich szczeblach organizacji partyjnej i administracji państwowej. 30% delegatów to szeregowi członkowie partii, starannie wyselekcjonowani przez lokalne władze partyjne jako najlojalniejsi, godni stanowić wzór do naśladowania: rolnicy, robotnicy, nauczyciele, lekarze, naukowcy. Wśród nich miejsce znaleźli także złota medalistka igrzysk olimpijskich w badmintonie Zhao Yunlei oraz wnuk Wielkiego Sternika Mao Xinyu¹⁰. W Zjeździe udział wzięło siedmiu spośród najbogatszych ludzi w Chinach – państwie, w którym liczba miliarderów przekroczyła 500, zaś milionerów 1 mln. Wybrano 205 członków KC KPCh i 171 zastępców członków KC. Skład KC został odnowiony i odmłodzony w 50%. Znalazł się w nim także najbogatszy Chińczyk Liang Wangen¹¹.

Podczas Zjazdu wprowadzono zmiany w statucie partii, wpisując do jego treści m.in. *potrzebę promowania rozwoju ekologicznego*¹² jako niezbędny warunek dalszego rozwoju kraju. Wskazano także na konieczność likwidacji negatywnych skutków trwającej nieprzerwanie od 30 lat industrializacji i urbanizacji kraju oraz szkód, jakie proces ten wyrządził w ekosystemach. W treści statutu partii pojawiły się wytyczne dotyczące kształtowania systemu polityczno-gospodarczego państwa wynikające z konieczności (...) *naukowego podejścia do rozwoju, kontynuowania*

⁵ http://wyborcza.pl/1,91446,12429988,Chiny_Zjazd_KPCh_zapewne_w_polowie_pazdzienika.html (dostęp: 5.09.2012).

⁶ http://news.xinhuanet.com/english/china/2012-09/28/c_131880076.html (dostęp: 12.11.2012).

⁷ M. Kruczkowska, *Książątka i konserwatyści czyli potężna chińska siódemka*, „Gazeta Wyborcza”, 16.11.2012.

⁸ http://www.gazetaprawna.pl/artykuly/661507,zakonczy_sie_xviii_zjazd_komunistycznej_partii_chin_jakie_beda_zmiany_w_kierownictwie_partii.html (dostęp: 14.11.2012).

⁹ <http://m.newsweek.pl/swiat,nowy-komitet-centralny-w-chinach-wyberze-przywocow-kraju,98380,1,1.html> (dostęp: 14.11.2012).

¹⁰ http://wyborcza.pl/1,91446,12808399,Chiny_18_zjazd_KPCh_liczby_i_fakty.html (dostęp: 14.11.2012).

¹¹ S. Szafarz, *XVIII Zjazd Komunistycznej Partii Chin – analiza*, <http://przeglad-socjalistyczny.pl/opinie/sprawy-miedzynarodowe/849-szafarz>, s. 14–15, 17 (dostęp: 10.10.2014).

¹² http://news.xinhuanet.com/english/china/2012-09/28/c_131880076.html (dostęp: 12.11.2012).

*i doskonalenia polityki reform oraz otwarcia na świat, umacniania socjalistycznego systemu i fundamentów teoretycznych rozwoju KPCh i ChRL*¹³.

Podczas otwarcia XVIII Zjazdu Komunistycznej Partii Chin odchodzący sekretarz generalny i przewodniczący ChRL Hu Jintao wezwał do walki z korupcją w szeregach władzy, ostrzegając jednocześnie, że zaniechania lub niepowodzenia na tej płaszczyźnie mogą zagrozić stabilności partii i państwa. W wygłoszonym przemówieniu stwierdził, że (...) *brak właściwego podejścia do tego problemu może okazać się fatalny w skutkach dla partii i spowodować załamanie partii i państwa (...)* oraz że (...) *nikt nie stoi ponad prawem (...)*, czym dał wyraz konieczności podjęcia zakrojonych na szeroką skalę działań w walce z korupcją i politycznej integralności przywódców¹⁴.

Podczas półtoragodzinnego przemówienia inauguracyjnego 69-letni Hu przedstawił bilans dziesięciu lat swego przywództwa w partii i państwie, broniąc je przed krytyczną oceną „straconej dekady” głoszoną przez jego politycznych przeciwników. Za najistotniejsze osiągnięcie kraju w okresie kończącego się dziesięciolecia Hu uznał rozwój gospodarczy Chin, które stały się drugą potęgą gospodarczą świata. Wskazał na konieczność „bardziej zrównoważonego rozwoju” poprzez stymulację popytu wewnętrznego i zwiększenie konsumpcji indywidualnej. Hu zwrócił także uwagę na konieczność intensywnej budowy morskiej potęgi Chin jako elementu stabilizującego ich pozycję w regionie¹⁵.

Ustępujący sekretarz generalny określił główne kierunki modernizacji kraju, do których zaliczył dalszy rozwój gospodarczy, polityczny, społeczny, kulturalny i ekologiczny. Przede wszystkim podkreślił konieczność kontynuacji kroczenia drogą „socjalizmu z chińską specyfiką” oraz kierowania dalszym procesem reform zgodnie z doktrynami gospodarczymi, ideą otwarcia i modernizacji kraju zapoczątkowaną przez Deng Xiaopinga: *W ciągu ostatnich 30 lat ciągłego poszukiwania reform i otwierania się na świat wysoko nieśliśmy wspinały sztandar socjalizmu o chińskiej specyfice, odrzucając starą, sztywną politykę zamkniętych drzwi, ale i nie zgadzając się na jakiegokolwiek próby odejścia i zejścia na niewłaściwą drogę*¹⁶. Określając cele na kolejne lata, Hu zapowiedział, że do 2020 r. Chiny staną się *umiarkowanie zamożnym społeczeństwem we wszystkich jego aspektach*, do czego doprowadzić ma w tym okresie dwukrotny wzrost PKB oraz zarobków obywateli zamieszkujących w miastach i wsiach: *By to osiągnąć, Chiny muszą pogłębić reformy gospodarcze*

¹³ Ibidem, s. 18.

¹⁴ http://www.pap.pl/palio/html.run?_Instance=cms_www.pap.pl&_PageID=1&s=infopakiet&dz=swiat&idNewsComp=77940&filename=&idnews=81251&data=infopakietinfopakietinfopakiet&_Checksum=1910102776 (dostęp: 14.11.2012).

¹⁵ <http://chinadailymail.com/2012/11/09/hu-jintao-starts-the-xviii-congress-of-the-communist-party-of-china/> (dostęp: 12.11.2012).

¹⁶ <http://wiadomości.wp.pl/kat,1020223,title,Chiny-Hu-Jintao-otworzyl-XVIII-zjazd-Komunistycznej-Partii-Chin,wid,15072919,wiadomosc.html?icaid=1f9ca> (dostęp: 8.11.2012).

*i wprowadzić w życie nowy model rozwoju. Zakłada on silniejszą stymulację popytu wewnętrznego, co ma doprowadzić do uwolnienia potencjału indywidualnej konsumpcji, uniezależniając kraj od eksportu i inwestycji – dotychczasowych motorów jego rozwoju gospodarczego*¹⁷.

Hu wskazał na konieczność przewycięzania przeciwności i wewnętrznych sprzeczności: *Budowa umiarkowanie zamożnego społeczeństwa wymaga również poszerzenia zakresu demokracji ludowej, podniesienia poziomu życia i edukacji obywateli, a także praworządności władzy i ochrony praw człowieka. Takie społeczeństwo powinno się też charakteryzować poszanowaniem środowiska naturalnego. Znacznie obniżona powinna zostać konsumpcja energii oraz emisja dwutlenku węgla przypadająca na jednostkę PKB*¹⁸. Jako jedyne słuszną przedstawił drogę *podążania za rozwojem w drodze nauki, promowania harmonii społecznej i poprawy życia obywateli*¹⁹, przy jednoczesnym zapewnieniu bardziej zrównoważonego i trwałego rozwoju kraju, by nie dopuścić do „przegrzania” gospodarki i wzrostu inflacji. Stwierdził, że o faktycznych kierunkach rozwoju Chin oraz stopniu i jakości przemian, zarówno w wymiarze społecznym, jak i politycznym, decydować będą jednak jego następcy. Wydaje się mało prawdopodobne, by ich koncepcje polityczne miały znacznie odbiegać od kierunku, jaki realizowali ich poprzednicy, zatem główny nacisk nadal będzie położony na wzrost gospodarczy przy zachowaniu ograniczonego i zdystansowanego stosunku do głębszych przemian w sferze demokratyzacji życia publicznego²⁰.

Hu Jintao zwrócił uwagę na konieczność pełnej implementacji zasady „jedno państwo dwa systemy”, wskazując: *Musimy przestrzegać zasady jednych Chin i szanować różnice między oboma systemami, popierać władzę rządu centralnego, jak i zapewnić wysoki stopień autonomii w specjalnych regionach administracyjnych, dać kontynentowi odgrywać rolę zagorzałego zwolennika Hongkongu i Makau, a także zwiększać ich konkurencyjność*. Podstawowym celem polityki pekińskich władz, który wyznaczył Hu, jest utrzymanie suwerenności Chin, bezpieczeństwo, rozwój oraz utrzymanie długotrwałego dobrobytu i stabilności Hongkongu i Makau, co powinno przejawiać się w działaniu władz w zgodzie z podstawowymi prawami specjalnych regionów administracyjnych oraz w pracy nad poprawą mecha-

¹⁷ Ibidem.

¹⁸ Ibidem.

¹⁹ <http://www.naszdziennik.pl/wp/14564,zjazd-skorumpowanej-partii-chin.html> (dostęp: 9.11.2012).

²⁰ http://wiadomości.gazeta.pl/wiadomości/1,114877,12821464,Chiny_Prezident_wytoczył_kierunki_rozwoju_Chin_w_kolejnych.html (dostęp: 9.11.2012).

nizmów ich egzekwowania, a także w rozwoju współpracy z nimi we wszystkich dziedzinach i wspieraniu wymiany doświadczeń²¹.

Ustępujący sekretarz generalny duży nacisk położył na konieczność troski o środowisko naturalne, wprowadzając ten aspekt – po raz pierwszy w historii KPCh – do jej ogólnego planu rozwoju: *Musimy uznać wysoki priorytet rozwoju ekologicznego i stosować się do niego we wszystkich aspektach gospodarczego, politycznego, kulturalnego i społecznego postępu, pracować ciężko, by zbudować piękny kraj i osiągnąć trwałą, zrównoważony rozwój chińskiego narodu*²².

Okres rządów Hu Jintao charakteryzowało wiele aspektów negatywnych, które „odziedziczyły” państwo i kolejna generacja przywódców. Chiny nadal są krajem olbrzymich, narastających podziałów, w którym z jednej strony 130 tamtejszych miliardów jest głównymi beneficjentami ogólnonarodowego wzrostu gospodarczego, jaki przyniosło wstąpienie tego kraju w 2001 r. do Światowej Organizacji Handlu (WTO), z drugiej zaś 150 milionów Chińczyków żyje w absolutnej biedzie. Połowa obywateli mieszka na wsi, gdzie dochód na jednego mieszkańca jest średnio 3,5-krotnie mniejszy niż w mieście. Ogłoszona przez Hu koncepcja stworzenia „harmonijnego społeczeństwa” pozostaje ciągle w sferze nieokreślonej przyszłości, wieś chińska wydaje się bardziej podzielona niż kiedykolwiek, o czym świadczy frustracja jej mieszkańców, poziom biedy i rosnąca liczba protestów²³.

Wrodzona ostrożność Hu zatrzymała w martwym punkcie nawet najbardziej ograniczone dyskusje na temat reform politycznych, które zapowiadano w ostatnim okresie rządów Jiang Zemina. W okręgach miejskich zatrzymano rozwój systemów wyborczych, które wzorować się miały na stopniowo wprowadzanych na obszarach wiejskich. Uwagę skupiono na „wewnątrzpartyjnej demokracji”, która zastąpić miała większą koncentrację na rządach prawa.

Normy prawne obowiązujące w Chinach nie zabezpieczają na odpowiednim poziomie interesów społeczeństwa obywatelskiego. Od czasu zamknięcia Open Constitution (17.07.2009 r.)²⁴, wpływowej organizacji pozarządowej w Pekinie wspierającej wolność informacji i reformy prawne, rząd Hu przystąpił do coraz agresywniejszej kampanii przeciwko aktywistom, prawnikom broniącym praw człowieka i intelektualistom, którzy byli postrzegani jako czynnik podważający prawo KPCh do monopolu władzy.

W latach rozkwitu gospodarczego Chin (od 1989 r.) zawężyła się przestrzeń dla działalności obywatelskiej i politycznej. Obie te płaszczyzny nadal, według partyjnej

²¹ <http://www.polska-azja.pl/2012/11/09/hu-jintao-wzywa-do-pelnej-implementacji-zasady-jedno-panstwo-dwa-systemy/> (dostęp: 14.11.2012).

²² [http://wiadomości.gazeta.pl/wiadomosci/1,114877,12821464,Chiny_Prezident_wytoczyl_kierunki_rozwoju_Chin_w_kolejnych.htm](http://wiadomości.gazeta.pl/wiadomosci/1,114877,12821464,Chiny_Prezzydent_wytoczyl_kierunki_rozwoju_Chin_w_kolejnych.htm) (dostęp: 9.11.2012).

²³ Ibidem.

²⁴ *Pilna Akcja Chiny: gdzie jest Zhuang Lu?*, http://amnesty.org.pl/no_cache/archiwum/aktualnosci-strona-artykulu/article/6709.html (dostęp: 20.03.2015).

doktryny, charakteryzuje zdecydowana sprzeczność, uniemożliwiająca, jak twierdzą partyjni ideolodzy, wzajemny rozwój. Źródła takiej oceny rzeczywistości tkwią w czasach rewolucji kulturalnej, kiedy kształtowała się osobowość większości partyjnych przywódców, w tym również Hu Jintao. Okres ten oceniany jest przez nich jako nacechowany „przesytem demokracji”, prowadzący do krwawych wstrząsów wewnętrznych, grożący utratą stabilności i integralności państwa, która w ich ocenie jest najwyższą wartością społeczną. W zamian partyjni dygnitarze proponują społeczeństwu intensywny rozwój gospodarczy, który doprowadzić ma w 2020 r. do osiągnięcia przez Chiny i ich mieszkańców dochodów na poziomie średnim wśród najwyżej rozwiniętych krajów świata²⁵. Poziom ten umożliwi państwu podjęcie działań rehabilitacyjnych za okres krzywd historycznych i „stulecia upokorzenia” przed powstaniem Chińskiej Republiki Ludowej, a także spowoduje dalszy rozwój kraju. W wygłoszonym przemówieniu inauguracyjnym Hu ostatecznie i zdecydowanie odciął się od demokratycznych reform wzorowanych na zachodnim systemie społeczno-politycznym, oznajmiając: (...) *nigdy nie będziemy kopiowali politycznego systemu Zachodu*²⁶.

W wypowiedziach Hu Jintao nie brakowało krytyki okresu rządów maoistowskich, szczególnie okresu Wielkiego Skoku i Wielkiej Proletariackiej Rewolucji Kulturalnej. Wskazywał on: (...) *w pewnych historycznych okresach popełniliśmy błędy i nawet ponieśliśmy poważne porażki, czego głównym powodem był fakt, że nasza myśl przewodnia była wówczas oderwana od chińskich realiów*. Poza zawołaną krytyką Mao Zedonga, Hu przekazał ostrzeżenie przed popełnieniem przez partię kolejnych błędów, pośród których zjawisko rosnącej korupcji postrzegał jako główne zagrożenie dla KPCh. Akceptował radykalne rozwiązania w sytuacjach kryzysowych – *Nasza partia zdołała naprawić błędy siłą własną i ludzi, powstała i zwycięsko zmierzała naprzód* (...) – i popierał krwawą pacyfikację studentów protestujących w Pekinie w 1989 r. jako ogniska kontrrewolucji²⁷.

W ostatnim dniu XVIII Zjazdu KPCh wybrano 205 członków Komitetu Centralnego oraz 145 ich zastępców, spośród których prawie połowa nie zasiadała dotychczas w tym gremium. Jedynie dziesięć miejsc przypadło kobietom. Kolejnego dnia, 15.11.2012 r. podczas I sesji KC KPCh XVIII kadencji dokonano wyboru

²⁵ Średnie miesięczne wynagrodzenie w Chinach wynosi 1500 yuanów, czyli ok. 750 zł, por. <http://wgospodarce.pl//artykulu/1098-w-chinach-rozpoczal-sie-zjazd-ktory-ustali-cele-na-dzie-sieciolecia> (dostęp: 8.11.2012).

²⁶ http://galicjusz.pl/wiadomości/Hu+Jintao+odcina+się+od+demokratycznych+reform+według+wzorów+zachodnich+wiadomości+news,/wiadomości/article?jdnews_id=10391 (dostęp: 8.11.2012).

²⁷ http://wyborcza.pl/1,76842,9877200,Chinski_przywódcą_ostrzega_towarzyszy_przed_korupcją.html (dostęp: 1.07.2011).

składu 25-osobowego Biura Politycznego i Stałego Komitetu BP KC KPCh²⁸. Zgodnie z wcześniejszymi przewidywaniami obserwatorów chińskiej sceny politycznej ograniczono liczbę członków SK BP KC KPCh z dziewięciu do siedmiu osób, a najwyższe stanowiska w partii objęli także wskazani już wcześniej przywódcy partyjni.

Stanowisko sekretarza generalnego KPCh objął 59-letni Xi Jinping, który w marcu 2013 r. został także przewodniczącym ChRL. Z obu tych stanowisk ustąpił po 10-letniej kadencji Hu Jintao. Dużym zaskoczeniem była decyzja o mianowaniu Xi Jinpinga na przewodniczącego Centralnej Komisji Wojskowej KPCh – z tego stanowiska także ustąpił Hu Jintao, choć nie wymagał tego żaden zapis statutu partii²⁹. (Chińska Armia Ludowo-Wyzwoleńcza nie podlega administracji państwowej, lecz jest podporządkowana bezpośrednio partii, zatem przewodniczący CKW KPCh posiada znaczące wpływy w partii, które dotychczas wykorzystywali poprzednicy³⁰). Zarówno Mao Zedong, Deng Xiaoping i Jiang Zemin kontrolowali z tego stanowiska działalność władz partii, nie pełniąc najwyższych funkcji w partii i państwie. Deng i Jiang pozostawali przewodniczącymi CKW KPCh jeszcze przez dwa lata od chwili przekazania władzy swoim następcom. Z samego tego faktu nie jest możliwe wyciąganie wniosków ogólnych, lecz może on wskazywać na stabilizację sytuacji w najwyższych władzach partii i nieznanym jeszcze konsensus podjętym przez grupę głównych przywódców Chin. Z drugiej zaś strony można wyciągnąć wniosek, że pozycja nowego szefa partii jest na tyle mocna, by nie dopuścić do utrzymania przez Hu tego wpływowego stanowiska. Można także przyjąć, że chińscy przywódcy uznali za konieczną koncentrację władzy niezbędną do realizacji szeregu trudnych wyzwań lub przeciwstawienia się zagrożeniom.

Numerem drugim w SK BP KC KPCh, zgodnie z przewidywaniami, został Li Keqiang (57 lat) który w marcu 2013 r. objął także stanowisko przewodniczącego Rady Państwowej po kończącej kadencję Wen Jiabao. Zarówno Xi Jinping jak i Li Keqiang są jedynymi członkami SK BP KC KPCh, którzy zasiadali w tym organie przed XVIII Zjazdem KPCh³¹. Li wywodzi się z grupy polityków chińskich popieranych przez przekazującego władzę Hu Jintao.

Trzecią pozycję w Stałym Komitecie zajął Zhang Dejiang (66 lat; syn wysokiego oficera ChALW), który wszedł do partyjnej elity po usunięciu Bo Xilaia, obejmując stanowisko szefa partii w okręgu Chongqing. Uważany jest za najbardziej konser-

²⁸ http://wyborcza.pl/1,91446,12856747,Chiny_Ogloszono_nowy_sklad_Komitetu_Centralnego_KPCh.html (dostęp: 14.11.2012).

²⁹ http://wyborcza.pl/1,91446,12859418,Chiny_Ogloszono_nazwiska_nowych_przywodcow_partii.html (dostęp: 15.11.2012).

³⁰ Szerzej w: M. Mencel, *Chińska Republika Ludowa jako współczesny podmiot środowiska międzynarodowego* (rozprawa doktorska pod kier. prof. dr. hab. A. Chodubskiego), Gdańsk 2014, s. 205–209.

³¹ Ibidem.

watywnego polityka spośród wszystkich siedmiu członków. W marcu 2013 r. objął funkcję Przewodniczącego Stałego Komitetu Ogólnochińskiego Zgromadzenia Przedstawicieli Ludowych, które opuścił Wu Bangguo.

Czwartą osobistością został Yu Zhensheng (67 lat), dotychczasowy szef partii w Szanghaju, który w marcu 2013 r. objął po kończącej kadencji Ji Qinglinnie stanowisko przewodniczącego Ludowo-Politycznej Konferencji Konsultatywnej Chin. Uznawany jest za konserwatystę popieranego przez Jiang Zemina³².

Piąte miejsce w hierarchii zajął Liu Yunshan (65 lat), który dotychczas kierował wydziałem propagandy KC KPCh, zarządzał kontrolą państwowych mediów i cenzurą Internetu. Objął funkcję sekretarza KC KPCh oraz szefa Centralnej Szkoły Partijnej przy KC KPCh. Kariery politycznej nie zawdzięczał rodzinnym koneksjom; działalność polityczną rozpoczął podobnie jak Hu Jintao jako działacz Ligi Młodzieży Komunistycznej. Cechuje go konserwatywna postawa wobec wolności słowa, opowiada się za całkowitym zakazem jakiegokolwiek krytyki pekińskich władz w Internecie³³. Powszechnie uznawany jest za człowieka Hu Jintao.

Osobistością numer sześć w Stałym Komitecie został Wang Qishan (64 lata) zajmujący dotychczas stanowisko wicepremiera odpowiedzialnego za ekonomię, energetykę i finanse państwa oraz prowadzenie amerykańsko-chińskiego forum Dialog Strategiczny i Ekonomiczny; uznawany jest także za specjalistę od rozwiązywania sytuacji kryzysowych. Przez obserwatorów rekomendowany jest jako jedyny w gronie wybranych przywódców KPCh zwolennik reform wywodzący się z grupy popieranej Jiang Zemina. Jest on odpowiedzialny za walkę z korupcją; objął kierownictwo naczelnego organu antykorupcyjnego w KPCh, jakim jest Centralna Komisja Dyscypliny przy KC KPCh.

Siódme miejsce zajął Zhang Gaoli (66 lat), dotychczasowy sekretarz partii miasta Tianjin, w którym realizował politykę gospodarczą, stawiając na wielkie inwestycje w infrastrukturę i rozwój państwowych koncernów przy jednoczesnym ograniczeniu udziału sektora prywatnego. W marcu 2013 r. został wybrany na stanowisko wicepremiera w gabinecie Li Keqiang, a awans w strukturach partii zawdzięcza Jiang Zeminowi³⁴.

Na podstawie informacji ze środków masowego przekazu można wyciągnąć wnioski, że naczelne władze Komunistycznej Partii Chin stanowią monolityczny ośrodek rządzący, zjednoczony i prezentujący wspólny program polityczny, którego bazą jest stabilny system ideologiczny. To główny cel działalności chińskiej propagandy, za którym kryją się znaczne podziały i walka o władzę oraz wpływy. Centralne władze KPCh podzielone są na co najmniej dwie frakcje. Pierwsza to liberal-

³² Ibidem.

³³ http://wyborcza.pl/1,91446,12859418,Chiny_Ogłoszono_nazwiska_nowych_przy_wodcow_partii.html (dostęp: 15.11.2012).

³⁴ Ibidem.

na; jej przedstawiciele związani są wspólnymi korzeniami osadzonymi w Lidze Młodzieży Komunistycznej – z pewnością można do niej zaliczyć odchodzącego prezydenta Hu Jintao (byłego sekretarza LMK) i premiera Wen Jiabao, reprezentującego zwolenników reform, których podstawy wskazywano w hasłach „harmonijne społeczeństwo”, „po pierwsze człowiek”, „naukowy rozwój”. Mgliste idee bez jasno sprecyzowanych kierunków i celów można uznać za ostrożną próbę wyznaczenia drogi rozwoju państwa poprzez egalitarne koncepcje wyrównywania różnic społecznych nawet kosztem ograniczania wzrostu gospodarczego gospodarki narodowej. Druga frakcja to grupa konserwatystów dzieląca centralny ośrodek władzy w Pekinie, która koncentruje wokół Jiang Zemina potomków wpływowych liderów z okresu maoistowskiego oraz konserwatywnych współpracowników Deng Xiaopinga (zwanymi często „księżętami”), np. zwolenników radykalnych rozwiązań podczas protestów na Tiananmen w latach 80. XX w. Wewnątrz tej frakcji wyróżnia się jeszcze odłam tzw. grupy szanghajskiej. Konserwatyści skupiają zwolenników silnej kontroli państwa, budując działalność na ortodoksyjnych hasłach maoistowskich³⁵. Członkiem tej właśnie grupy był odsunięty od władzy Bo Xilai syn Bo Yibo, uczestnika Długiego Marszu, współpracownika Deng Xiaopinga, opowiadający się za usunięciem z KPCh Zhao Ziyanga i podjęciem radykalnych działań przeciwko manifestującym na Tiananmen studentom w 1989 r. Bo Xilai jako sekretarz partii w Chongqing prowadził zdecydowaną kampanię przeciwko mafii i przestępczości, a jego publiczne wystąpienia otaczał klimat maoistowskich tradycji, których elementem było np. śpiewanie rewolucyjnych piosenek³⁶. Sam jednak został oskarżony o korupcję na znaczną skalę.

Bo Xilai był prekursorem tzw. nowej lewicy chińskiej oraz „modelu Chongqing”, który zakładał m.in. prowadzenie na wielką skalę robót publicznych ukierunkowanych na walkę z bezrobociem, budowanie tanich mieszkań dla najuboższych, ułatwienie ludności wiejskiej osiedlania się w miastach, a także kultywowanie tradycji maoistowskiej w kulturze i sztuce³⁷. Do grupy „księżąt” należy ustępujący przewodniczący OZPL Wu Bangguo, szef LPRKKCh Ji Qinglin. Zalicza się do niej także Xi Jinping i Wang Qishan³⁸.

Usunięcie Bo Xilaa z partii w marcu 2012 r. było wyraźnym wskaźnikiem podziałów w KPCh i toczącej się rywalizacji oraz walki o wejście do struktur Stałego Komitetu BP KC KPCh.

Partia nie jest monolitem i nigdy nim nie była, w walce o władzę ściera się obóz poprzedniego prezydenta Chin Hu Jintao i grupa zjednoczona wokół, cały czas dbającego o swoje wpływy, byłego sekretarza generalnego KPCh i prezydenta Jiang

³⁵ J. Szczudlik-Tatar, *Nasilenie podziałów wewnętrznych w Komunistycznej Partii Chin*, „Biuletyn PISM” 2012, nr 43.

³⁶ <http://www.stosunkimiedzynarodowe.pl/walka-o-wladze-w-chrl> (dostęp: 13.09.2012).

³⁷ S. Szafarz, op. cit., s. 2.

³⁸ J. Szczudlik-Tatar, op. cit.

Zemina³⁹. Prestiżowe stanowiska we władzach partii aktualnie ograniczone do siedmiu w SK BP KC KPCh i ambicje poszczególnych polityków decydują o nasilaniu się wewnątrzpartyjnej rywalizacji, której rozwojowi sprzyja także napięta sytuacja społeczno-gospodarcza i związana z nią konieczność kontynuowania restrukturyzacji gospodarki państwowej, wysterowanej dotychczas na działalność proeksportową, której charakterystyczną cechą jest uzależnienie poziomu własnej produkcji od chłonności rynków zewnętrznych. Ograniczanie tej sfery wymaga reformowania własnego rynku wewnętrznego i wzrostu konsumpcji wewnętrznej. Chińskie społeczeństwo domaga się coraz głośniejszego sprawiedliwego podziału dochodów i zwiększenia partycypacji w osiągniętych korzyściach, co oznaczać może poważne ograniczenia dochodów dla najlepiej dotychczas rozwijających się grup społecznych. Hasła te są dalece niepopularne i prowadzą do silnych podziałów wynikających z różnorodności interpretacji kierunków rozwoju. Model oparty na koncepcjach konserwatystów, z silną pozycją państwa, jest postrzegany przez liberałów jako zagrożenie stabilności wewnętrznej i zwrot w kierunku radykalizacji życia społecznego oraz chaosu, jaki radykalna część partii z Mao Zedongiem wniosła wraz z rewolucją kulturalną.

By ograniczyć walkę o najwyższe stanowiska we władzach partii i opanować kryzys polityczny spowodowany zdymisjonowaniem Bo Xilaia, Hu Jintao zorganizował w terminie od lipca do sierpnia 2012 r., w położonym 200 km od Pekinu rządowym kurorcie Beidaihe nad Zatoką Bohai, naradę głównych liderów KPCh. Podczas tego nieoficjalnego spotkania doszło prawdopodobnie do ostatecznego „namaszczenia” Xi Jinpinga na następcę Hu oraz Li Keqiang, który zastąpił Wen Jiabao na stanowisku premiera. Uzgodniono także zmniejszenie składu Stałego Komitetu BP KC KPCh do siedmiu osób i wskazano pięć, które dołączyły do Xi i Li w Stałym Komitecie jako najważniejsze osoby w państwie. Partyjni władarze uzgodnili prawdopodobnie, że (...) *sprawa Bo Xilaia została już rozwiązana. Hu Jintao poczynił ustępstwo, zgodnie z którym Bo nie będzie sądzony i zostanie jedynie ukarany dyscyplinarnie w ramach partii. Idąc na ustępstwo, Hu zapewnił sobie wsparcie przy wyborze preferowanego przez siebie składu Stałego Komitetu Biura Politycznego Komitetu Centralnego KPCh (...)*, co ostatecznie potwierdziły decyzje podjęte podczas zjazdu partii⁴⁰.

Jeśli takie ustalenia faktycznie nastąpiły, wskazywałoby to na znaczną przepaść, jaka dzieli jeszcze Chiny od „państwa prawa” – celu, do jakiego dążą chińscy przy-

³⁹ <http://cyklista.wordpress.com/2012/08/10/komunistyczna-partia-chin-gladko-i-bezbolesnie-przekaze-wladze-nowemu-pokoleniu-kapitalistyczny-zachd-nie-ma-co-liczyc-na-radosne-potkniecia-i-konflikty/> (dostęp: 18.09.2012).

⁴⁰ http://www.gazetaprawna.pl/wiadomosci/artykuly/638051,tajna_narada_kierownictwa_komunistycznej_partii_chin_chca_przekazac_wladze_mlodszemu_pokoleniu.html (dostęp: 6.08.2012).

wódcy postępujący zgodnie ze swymi werbalnymi deklaracjami. Świadczyłoby to również o panującym, także na najwyższych szczeblach władzy, tradycyjnym systemie powiązań i osobliwym nepotyzmie oraz protekcjonizmie obejmującym „czerwoną szlachtę” tego państwa, która coraz wyraźniej tworzy elitarny arystokratyczny związek, niczym mandarynat Chin cesarskich i osobliwy maoistowski protekcjonizm.

O tym, że w Chinach „czerwona arystokracja”, korzystając z niepisanych przywilejów, jest głównym beneficjentem rozwijającej się gospodarki, donoszą zachodni obserwatorzy tamtejszej rzeczywistości. Oficjalnie pensja ministra chińskiego rządu wynosi tylko 22 tys. USD rocznie, lecz jego rodzina bez ograniczeń może prowadzić interesy, w których często nazwisko protoplasty wywodzącego się z byłych elit władzy często jest głównym atutem. Rodzina byłego premiera Li Penga, jednego z odpowiedzialnych za tragiczne wydarzenia w Pekinie w 1989 r., kontroluje znaczną część chińskiego rynku energetycznego, a majątek rodziny obejmującego władzę w kraju Xi Jinpinga oszacowano na blisko 2 mld USD, z czego 376 mln w akcjach, 18% udział o równowartości 1,7 mln USD w spółce wydobywającej rzadkie metale i ok. 20 mln USD w giełdowej firmie *high-tech*.

Syn poprzedniego premiera Wen Jiabao także prowadzi poważny biznes utworzony na bazie kapitału około miliarda USD pochodzącego od zachodnich inwestorów oraz funduszu inwestycyjnego New Horizon Capital. W biznesie aktywnie funkcjonuje także Hu Haifeng, syn Hu Jintao, który kontroluje 20 spółek należących do pekińskiego uniwersytetu Qinghua, a wnuk Jiang Zemina, korzystając z kapitału finansistów z Hongkongu, prowadzi prywatny fundusz inwestycyjny Boyu Investment Advisory⁴¹. Cenzura ogranicza dostęp obywateli Chin do takich wiadomości, lecz czy to pomoże KPCh w utrzymaniu władzy?

Rok po wybraniu nowych władz, w listopadzie 2013 r. obradowało III Plenum KC KPCh, którego decyzje podsumowano w dokumencie *Decyzja w sprawie kilku istotnych kwestii dotyczących wszechstronnego pogłębiania reform*. Dokument zawiera 60 rozmaitych celów uznanych przez chińskich przywódców za priorytetowe, wynikających z reform planowanych na okres kolejnych 10 lat. Za najważniejsze uznano⁴²:

1. Położenie większego nacisku na systemowość reform, ich kompletność i współdziałanie w ich realizacji.
2. Pogłębianie reformy systemu gospodarczego wokół działań związanych z budową mechanizmów rynkowych o decydującym znaczeniu dla alokacji zasobów, a także ograniczenia wpływów administracji państwowej do kontroli

⁴¹ M. Kruczkowska, *Czerwona szlachta Chin*, „Gazeta Wyborcza”, http://wyborcza.pl/1,76842,12444680,Czerwona_szlachta_Chin.html (dostęp: 9.09.2012).

⁴² *Komunikat III Plenum* (fragmenty), <http://natematchin.pl?decyzja-iii-plenum-fragmenty/> (dostęp: 23.10.2014).

i regulacji na poziomie makro, przy maksymalizacji otwartego systemu gospodarczego.

3. Utrzymanie kierowniczej roli KPCh i pełna realizacja podstawowej linii partii, jaką jest droga do „socjalizmu o chińskiej specyfice”.
4. Kształtowanie sprawiedliwych, otwartych i przejrzystych reguł rynkowych, w tym ograniczania roli państwa w regulacji cen.
5. Transformacja kompetencji administracji publicznej.
6. Budowa nowych relacji między miastem i wsią oraz przemysłem i rolnictwem, w którym przemysł mógłby stymulować rolnictwo, miasta stałyby się motorem rozwoju wsi, zaś mieszkańcy wsi mogliby na równych zasadach partycypować w modernizacji kraju i korzystać z osiągnięć, w tym także przez uzyskanie większych praw majątkowych i zrównoważonego podziału publicznych zasobów między miasto i wieś.

Plenum uznało za konieczne powołanie Komisji ds. Bezpieczeństwa Narodowego oraz Grupy Kierowniczej ds. Wszechstronnego Pogłębiania Reform. Nie do końca jasny jest cel, jakiemu służyć ma powołanie kolejnych organów partii, można jednak wnioskować, iż przewodniczącemu ChRL – sekretarzowi KC KPCh Xi Jinpingowi – chodzi o zwiększenie poziomu centralizacji szczebla decyzyjnego zorientowanego na dwóch sektorach: wojsku oraz reformie chińskiej gospodarki. Decyzja okaże się tym słuszniejsza, im głębszy zasięg będą miały i bardziej bolesne będą reformy, szczególnie dla grupy przedstawicieli władz przedsiębiorstw państwowych, administracji państwowej i dowódców ChALW, szczególnie w kontekście redefinicji relacji państwo – rynek oraz miasto – wieś i prowadzonej walki z korupcją⁴³.

Dalszą reformę chińskiej gospodarki zapowiadali chińscy przywódcy już wcześniej, jednak utworzenie kolejnej instytucji zajmującej się bezpieczeństwem Państwa Środka wydaje się mieć szczególne znaczenie. Można tu upatrywać wzorca amerykańskiego w postaci Rady Bezpieczeństwa Narodowego, jednak niektórzy podejmują bardziej karkołomną interpretację tego faktu i przywołują przykład maoistowskich „komitetów wojskowych” organizujących społeczny system relacji wewnętrznych w organizm regulowany wojskowymi wzorcami zarządzania, podporządkowania i odpowiedzialności. Ten drugi nie wydaje się przystawać do poziomu, jaki reprezentują nowocześni chińscy przywódcy, z pewnością może jednak nawiązywać do koncepcji Jiang Zemina, który w 1997 r. przedstawił projekt powołania Grupy Kierowniczej ds. Bezpieczeństwa Narodowego⁴⁴. Słusznym wydaje się uzasadnienie jej utworzenia koniecznością systematyzacji wpływów KPCh na decy-

⁴³ W. Jakubiec, *Komunikat III Plenum – próba odczytania*, <http://natematchin.pl/komunikat-iii-plenum-proba-odczytania> (dostęp: 23.10.2014).

⁴⁴ D. Mierzejewski, *„National Security Council” w Pekinie?*, <http://natematchin.pl/national-security-council-w-pekinie/> (dostęp: 23.10.2014).

zje administracyjne państwa w dziedzinie bezpieczeństwa. Funkcjonujący mechanizm „dwóch” Centralnych Komisji Wojskowych (przy KC KPCh i SK OZPL) utracił już wiarygodność, a przestrzeń obu instytucji wypełniają te same osoby, nie wnosząc żadnych nowych wartości oprócz tych, które kreuje KPCh. Być może instytucja ta otrzyma w przyszłości prerogatywy do reprezentowania Chin w relacjach ze Stanami Zjednoczonymi, co świadczyć mogłoby o chińskiej wizji coraz większej polaryzacji interesów lub (i) prowadzenia bardziej kompetentnego dialogu chińsko-amerykańskiego w dziedzinie bezpieczeństwa narodowego, szczególnie w przypadku coraz bardziej prawdopodobnego konfliktu regionalnego, w który Stany Zjednoczone musiałyby się włączyć za przyczyną umów o gwarancji bezpieczeństwa, jakie je łączą z Japonią czy też Tajwanem. Jednak, pomimo że od decyzji III Plenum KC KPCh upłynął ponad rok, niewiele wiadomo o działalności zarówno Komisji ds. Bezpieczeństwa Narodowego, jak też Grupy Kierowniczej ds. Wszelkiego Pogłębiania Reform.

W listopadzie 2014 r. obradowało IV Plenum KC KPCh, którego motywem przewodnim było hasło „praworządność z chińską charakterystyką”. Na posiedzeniu przyjęto decyzję w sprawie *głównych kwestii dotyczących postępów w zaprowadzeniu rządów prawa*⁴⁵ odnoszącą się głównie do zwiększania obywatelskiej partycypacji w stanowieniu prawa i ograniczania ingerencji instytucji administracji państwowej w orzecznictwo sądów⁴⁶. W oficjalnym komunikacie opublikowanym po IV Plenum poinformowano o decyzji chińskich przywódców skoncentrowanych na *kompleksowym pogłębianiu praworządności w Chinach*⁴⁷, by osiągnąć cel, jakim jest *socjalistyczna praworządność z chińską specyfiką*⁴⁸ pod kierownictwem KPCh. Za najważniejsze uznano kształtowanie chińskiego prawa w zgodzie z *Konstytucją ChRL* wyznaczającą kierunki promocji zarządzania państwem przez prawo z poszanowaniem sprawiedliwości sądowej, poprawę jej wiarygodności i wzrostu świadomości społecznej w zakresie rządów prawa. Chińscy przywódcy postawili zatem na wzrost poziomu demokratyzacji poprzez wzmocnienie roli OZPL i jego Stałego Komitetu oraz budowę rządu przestrzegającego prawa, w tym też transparentnego systemu sprawowania władzy. Zapowiedziano powołanie sądów okręgowych i administracyjnych także na poziomie prokuratury, która powinna działać w sporach w imię interesu społecznego. Za niezbędne chińscy przywódcy uznali powołanie wykwalifikowanych prawników i ekspertów w dziedzinie prawa do pełnienia funkcji sędziów i prokuratorów, jak też zwiększenie ochrony praw człowieka zapewnia-

⁴⁵ <http://thediplomat.com/2014/10/4ty-plenum-rule-of-law-with-chinese-characteristics/> (dostęp: 23.10.2014).

⁴⁶ http://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/1,114877,16855421,Chiny_Plenum_KC_KPCh-obicuje_reforme_sadow_i_lepsze.html (dostęp: 15.11.2014).

⁴⁷ <http://thediplomat.com/2014/10/4ty-plenum-rule-of-law-with-chinese-characteristics/> (dostęp: 23.10.2014).

⁴⁸ Ibidem.

jących równość w procedurach sądowych. Także KPCh zamierza udoskonalić swoje wewnętrzne zasady, procedury oraz mechanizmy w duchu praworządności i państwa prawa, zaś skuteczność działalności urzędników różnych szczebli będzie oceniana przez pryzmat utworzonego, odpowiedniego systemu wartości. Podobne zasady będą obowiązywały także w działalności ChALW, która promować ma praworządność i egzekwować przestrzeganie dyscypliny, zaś za nadrzędny uznano system stosunków wewnętrznych, który ma być gwarantowany przez koncepcję państwa – „jeden kraj dwa systemy” – promującą narodowe zjednoczenie zgodnie z konstytucyjnymi przepisami prawa⁴⁹. Deklarowane w komunikacie Komitetu Centralnego KPCh kierunki kształtowania chińskiej rzeczywistości, pomimo braku precyzyjnych wyznaczników, czynników sprawczych, potwierdzeń ekonomicznych i rozważań dotyczących uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych, są przychylnie komentowane i z nadzieją oczekiwane. Czy jednak nie są konstruowane na wyrost? Pesymizm w odniesieniu do działań politycznych wydaje się być uzasadniony, zwłaszcza po uwzględnieniu stanu stosunków wewnętrznych w Państwie Środka, jak również sytuacji międzynarodowej, w tym zapotrzebowania Chin umożliwiającego dalszy rozwój. Z jednej strony widoczna jest zbieżność decyzji III i IV Plenum KC KPCh zorientowanych na konkretne, wyznaczone cele, z drugiej zaś – wydaje się, że koncentracja na obszarach najtrudniejszych może świadczyć o coraz większym poziomie świadomości skali problemów, z jakimi chińskim przywódcom przyjdzie się zmierzyć.

Czy Chiny zdolne będą do przeprowadzenia procesu reform, zarówno w wymiarze gospodarczym, jak też (a może przede wszystkim) politycznym, wyrażanym w przejrzystości sprawowanych rządów i odpowiedzialności za nie, nie wyłączając spod jurysdykcji Komunistycznej Partii Chin? Czy konstytucjonalizm zajmie miejsce tradycjonalizmu i umożliwi Chinom osiągnięcie, adekwatnego do rozwoju gospodarczego, miejsca w międzynarodowym środowisku politycznym? Znacząca pozycja w stosunkach międzynarodowych nie jest tożsama, jak to w przeszłości bywało, z rolą i znaczeniem tego państwa w kształtującej się rzeczywistości międzynarodowej. Poziom koncentracji przywódców Chin na problemach gospodarczych mogą przerosnąć aspiracje społeczeństwa, po części prodemokratyczne, ukierunkowane na system wzorców państwa o cechach specyficznych dla Zachodu.

Zauważa się, że – jak już wielokrotnie doświadczała chińska historia – państwo z okresu wzrostu z wolna przechodzi przez okres szczytu i zbliża się czas jego „przerostu”. Świadome szczytowej formy okresowego rozwoju kraju rządzące elity nadmiernie eksploatują społeczeństwo, czym mogą doprowadzić do kolejnego upadku dynastii, tym razem z KPCh. Czy nowe władze będą na tyle silne i odważne

⁴⁹ http://news.xinhuanet.com/english/china/2014-10/23/c_133737957.htm
(dostęp: 21.12.2014).

oraz dalekowzroczone, by dostrzec ten problem? Odpowiedzi udzieli najprawdopodobniej najbliższych pięć lat działalności nowych władz, a przede wszystkim pokażą ją zmiany, jakie zostaną wprowadzone przez kolejny, XIX Zjazd KPCh w 2017 r. Podczas niego najprawdopodobniej dojdzie do „reelekcji” Xi Jinpinga i Li Keqiang oraz kolejnej wymiany części elity władzy w Stałym Komitecie BP KC KPCh – odejdzie z niego część przywódców, którzy przekroczą wiek ograniczający ich udział w sprawowaniu władzy, tworzących obecnie opozycyjną frakcję blokującą ewentualne procesy demokratyzacyjne. Do tego czasu przed Xi Jinpingiem i Li Keqiangiem stoją wielkie wyzwania: muszą skonsolidować władzę, odsunąć siły konserwatywne i przygotować grunt pod niezbędne reformy, głównie polityczne, zabezpieczające kraj przed rozwojem niekorzystnych zjawisk w życiu społeczno-politycznym i kolejnym przypiływem fali maoistowskiego rewizjonizmu.

Decyzje podjęte podczas III i IV Plenum KC KPCh XVIII kadencji zdają się wyrażać siłę dwóch głównych reformatorów oraz ich potencjał i determinację do prowadzenia Chin przez kolejne etapy zmieniające system stosunków wewnętrznych, ze szczególnym uwzględnieniem kierunku na jego „praworządność”.

Bibliografia

- Kruczkowska M., *Czerwona szlachta Chin*, „Gazeta Wyborcza”, 9.09.2012.
Kruczkowska M., *Książątka i konserwatyści czyli potężna chińska siódemka*, „Gazeta Wyborcza”, 6.11.2012.
Słomczyńska I., *Procesy decyzyjne w ChRL*, [w:] *Chiny w stosunkach międzynarodowych*, red. K. Iwańczuk, A. Ziętek, Wydawnictwo UMCS, Lublin 2003.
Szcudlik-Tatar J., *Nasilenie podziałów wewnętrznych w Komunistycznej Partii Chin*, „Biuletyn PISM” 2012, nr 43.

Netografia

- <http://chinadailymail.com/2012/11/09/hu-jintao-starts-the-xviii-congress-of-the-communist-party-of-china/> (dostęp: 12.11.2012).
<http://cyklista.wordpress.com/2012/08/10/komunistyczna-partia-chin-glądko-i-bez-bolesnie-przekaze-wladze-nowemu-pokoleniu-kapitalistyczny-zachd-nie-ma-co-liczyc-na-radosne-potkniecia-i-konflikty/> (dostęp: 18.09.2012).
http://galicjusz.pl/wiadomości/Hu+Jintao+odcina+się+od+demokratycznych+reform+według+wzorow+zachodnich+wiadomosci+news,/wiadomosci/article?jd_news_id=10391 (dostęp: 8.11.2012).
<http://m.newsweek.pl/swiat,nowy-komitiet-centralny-w-chinach-wyberze-przywocow-kraju,98380,1,1.html> (dostęp: 14.11.2012).
http://news.xinhuanet.com/english/china/2012-09/28/c_131880076.html (dostęp: 12.11.2012).

- http://news.xinhuanet.com/english/china/2014-10/23/c_133737957.htm
(dostęp: 21.12.2014).
- http://polish.ruvr.ru/2012_11_08/9396283/ (dostęp: 8.11.2012).
- http://polish.ruvr.ru/2012_11_09/9408529/ (dostęp: 8.11.2012).
- <http://thediomat.com/2014/10/4ty-plenum-rule-of-law-with-chinese-characteristics/> (dostęp: 23.10.2014).
- <http://wgospodarce.pl//artykulu/1098-w-chinach-rozpoczal-sie-zjazd-ktory-ustalil-cele-na-dziesieciolecia> (dostęp: 8.11.2012).
- http://wiadomości.gazeta.pl/wiadomości/1,114877,12821464,Chiny_Prezzydent_wytoczył_kierunki_rozwoju_Chin_w_kolejnych.html (dostęp: 9.11.2012).
- http://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/1,114877,16855421,Chiny_Plenum_KC_KPCh-obiecuje_reforme_sadow_i_lepsze.html (dostęp: 15.11.2014).
- <http://wiadomości.wp.pl/kat,1020223,title,Chiny-Hu-Jintao-otworzył-XVIII-zjazd-Komunistycznej-Partii-Chin,wid,15072919,wiadomosc.html?ticaid=1f9ca>
(dostęp: 8.11.2012).
- http://www.gazetaprawna.pl/artykuly/661507,zakonczy_sie_xviii_zjazd_komunistycznej_partii_chin_jakie_beda_zmiany_w_kierownictwie_partii.html
(dostęp: 14.11.2012).
- http://www.gazetaprawna.pl/wiadomosci/artykuly/638051,tajna_narada_kierownictwa_komunistycznej_partii_chin_chca_przekazac_wladze_mlodszemu_pokoleniu.html (dostęp: 6.08.2012).
- <http://www.naszdziennik.pl/wp/14564,zjazd-skorumpowanej-partii-chin.html>
(dostęp: 9.11.2012).
- http://www.pap.pl/palio/html.run?_Instance=cms_www.pap.pl&_PageID=1&s=infopakiet&dz=swiat&idNewsComp=77940&filename=&idnews=81251&data=infopakietinfopakietinfopakiet&_Checksum=1910102776 (dostęp: 14.11.2012).
- <http://www.polska-azja.pl/2012/11/09/hu-jintao-wzywa-do-pelnej-implementationi-zasady-jedno-panstwo-dwa-systemy/> (dostęp: 14.11.2012).
- <http://www.stosunkimiedzynarodowe.pl/walka-o-wladze-w-chrl>
(dostęp: 13.09.2012).
- http://wyborcza.pl/1,76842,9877200,Chinski_przywódca_ostrzega_towarzyszy_przed_korupcja.html (dostęp: 1.07.2011).
- http://wyborcza.pl/1,91446,12856747,Chiny_Ogloszono_nowy_sklad_Komitetu_Centralnego_KPCh.html (dostęp: 14.11.2012).
- http://wyborcza.pl/1,91446,12859418,Chiny_Ogłoszono_nazwiska_nowych_przywodcow_partii.html (dostęp: 15.11.2012).
- Jakubiec W., *Komunikat III Plenum – próba odczytania*, <http://natemat.chin.pl/komunikat-iii-plenum-proba-odczytania> (dostęp: 23.10.2014).
- Komunikat III Plenum* (fragmenty), <http://natematchin.pl?decyzja-iii-plenum-fragmenty/> (dostęp: 23.10.2014).

Mierzejewki D., „*National Security Council*” w Pekinie?, <http://natematchin.pl/national-security-council-w-pekinie/> (dostęp: 23.10.2014).

Szafarz S., *XVIII Zjazd Komunistycznej Partii Chin – analiza*, <http://przeglad-socjalistyczny.pl/opinie/sprawy-miedzynarodowe/849-szafarz> (dostęp: 10.10.2014).

Summary

The Communist Party of China – from the 13th Session of the CPC to the decision of the 3rd and 4th Plenum of the CC CPC in the most important areas of the interior policy of the country

From autumn of 2012 until spring of 2013 the process of assuming power by the fifth generation of Chinese communists had place. At the same time, according to expectations, successive leaders were taking over all of the most important functions in the Communist Party of China and consequently in the state apparatus. From this moment significant events that had place in CPC and that had a fundamental power of influence on the Chinese reality were decisions undertaken during sessions of the 3rd and 4th Plenum of the CC CPC that, together with decisions of the Session of CPC, constitute the subject of analysis of this work. The most important areas of the interior policy of the CPC were presented and in particular issues of the commonly present corruption of the state apparatus and military in China. An attempt to characterize Chin Hu Jintao, the outgoing leader and his successor, Xi Jinping a was made.